

Hvordan inkludere synshemmede barn i en menighet?

Hanssen, Bjørn

Kristnet Arbeid Blant Blinde og svaksynte har laget et forslag som menighetene kan arbeide videre ut ifra Gjennom Trosopplærings reformen i Den Norske Kirke har KABB arbeidet med et prosjekt som bærer arbeidstittelen "De usynlige i kirken".

Heftet som bærer tittelen "Guds barn med hele meg" gir konkret hjelp til menigheten for å ivareta barn med redusert synsevne. Heftet i utfylt form er barnets eiendom, men stilles til rådighet for menighetens barnearbeidere for å gjøre kjent og sikre individuell tilpasning for den enkelte, så vel som å sikre barnets delaktighet i menighetens felleskap.

Vi håper oppmerksomheten rundt temaet skaper nye impulser i ønsket om å besvare kirkens forpliktelse ved å gi barnet mulighet til å utvikle troen, og gi mening til begrepet "for alle". Dokumentet "De usynlige i Kirken" finnes i hele sin bredde og er også tilgjengelig i trosopplæringsreformens ressursbank.

En individuell plan vil være en veileder for den som påtar seg ansvar for å gjennomføre planen, og ansvar for de eller den planen er utarbeidet for. Det bør klareres hvilken innsikt som bør være menighetens felleseie, og hvilken som er av privat karakter.

KABB har utviklet forslag til en individuell perm som gir oversikt over hvilke spørsmål og temaer som blir aktuelle når barn og unge med redusert synsevne skal inkluderes og bli delaktig på en naturlig måte og gi konkret hjelp til barn og menighet hva tilrettelegging og evt. avgrensning skal bestå av.

KABB har utviklet et eget hefte for individuell plan, som er tilgjengelig ved henvendelse til KABB.

ORGANISERING AV BISTAND TIL DEN ENKELTE BRUKER.

I de fleste tilfellene betyr dette at den som legger til rette må samarbeide, ikke bare med brukeren og dens familie, men også på tvers innen menigheten dersom det er flere inne i bildet. Det kommer an på hva brukeren har behov for. Men uansett, når flere aktører er inne i bildet, må tilretteleggingen være godt koordinert.

INDIVIDUELL PLAN.

Tilrettelegging innenfor kirken hviler ikke på lovmessige rettigheter, men Guds frelsesplan som tilbyr alle en rettighet. "Alle som tok i mot ham, dem gav han rett til å bli Guds barn - de som tror på hans navn".

Tilrettelegging skal ta utgangspunkt i brukerens interesser, ønsker og forhåpninger.

Planlegging skal skje i brukerens perspektiv. Skjer planlegging ut fra ulike innfall fra tilrettelegger, vil helheten lett tapes av syne. En individuell plan sørger for at alle trekker i samme retning og at den er tilstrekkelig, og det er en forutsetning at brukeren samtykker.

God omsorg forutsetter ikke nødvendigvis individuell plan, men brukers behov må stå i sentrum enten det er utarbeidet en individuell plan eller ikke. En individuell plan koordinerer hjelpen til brukeren over tid, og tilpasser brukerens situasjon.

ANSVAR/ANSVARSGRUPPE.

Det er ikke alltid like lett å avgjøre hvilke oppgaver det skal samarbeides om, og navnet kan fort skape en forventning til noe det ikke gir innhold til.

En person å forholde seg til er i mange tilfelle en vel så grei og tydelig måte å fordele ansvar.

Dersom brukeren har én person å forholde seg til, blir antakelig behovet for direkte samarbeid med andre aktører noe mindre.

INFORMASJON SOM UTGANSPUNKT FOR VALG.

Uansett hvordan tilrettelegging koordineres, krever individuell plan god gjensidig informasjon. Dersom den enkelte skal ha reelle valg trengs det oversikt over valgmuligheter. Informasjonen bør nå frem til brukeren på en slik måte at vedkommende forstår og kan nyttiggjøre seg den i forhold til egne valg.

NÆRMERE OM INDIVIDUELL PLAN.

Vi har laget en detaljert fremgangsmåte for en individuell plan for yngre barn. For tenåringer bør den se annerledes ut.

Det viktigste poenget er at planen skal være tilpasset det enkelte individ. Derfor bør en bruke skjønn når en benytter på forhånd oppsatte maler for individuell planlegging. Det er viktigere at planlegging henger sammen med et reelt behov og at det ikke blir en planlaging uten brukers innflytelse.

Ikke gjør planen så omfattende og omfangsrik at de gode hjelperne kvier seg for å ta den frem, lese den og bruke den. Skriv den slik at bruker forstår den. Ikke utvikl "hemmelige planer" for bruker under veis.

PLANLEGGING MÅ DEKKE RELEVANTE BEHOV.

Vanligvis vil det være personen selv eller eventuelt familien, som har best forutsetninger for å vurdere hvilke behov som finnes. Den viktigste delen av kartleggingen vil derfor være å få personen selv eller foresatt til å gi en grundig beskrivelse av situasjonen.

Det er det samlede bildet av personens situasjon, interesser og forventninger som danner grunnlaget for å vurdere personens behov for tilrettelegging.

EN DYNAMISK PROSESS.

Et tilbud bør evalueres med mellomrom. Der hvor det ikke fungerer etter hensikten eller som planlagt, bør en gå igjennom forutsetninger og virkemidler, slik at en kan korrigere for eventuelle feilvurderinger. Bruker utvikler seg og endrer preferanser underveis og skaper forutsetninger som tidligere ikke eksisterte. Det er viktig å fange opp og foreta justeringer som er nødvendige under veis.

Det bør være åpne kanaler for tilbakemeldinger dersom pårørende melder om endrede behov for tilrettelegging.

HEMMELIG PLAN?

I utgangspunktet er alle personopplysninger taushetsbelagte. Et informert samtykke fra den det gjelder eller dens foresatte, gir grunnlag for å utveksle personopplysninger som er nødvendige for å utarbeide en individuell plan. Et informert samtykke innebærer at den som samtykker, forutsettes å ha fått informasjon om hvilke opplysninger det gjelder, hvem som skal ha opplysningen, hvordan opplysningene skal anvendes, og eventuelle konsekvenser av dette.

I den skriftlige planen bør det være så få taushetsbelagte opplysninger som mulig, slik at bruker føler det bekvemt at planen blir distribuert til dem som skal tilrettelegge.

KOORDINATOR/KONTAKTPERSON.

La bruker få slippe å bruke mye krefter på å finne ut om tilbud og muligheter. La brukern få tildelt en koordinator/kontaktperson. Det blir koordinatorens oppgave å finne ut av situasjonen og kartlegge behovene. Koordinatoren må ta seg til sammen med brukeren, og eventuelt pårørende, som er nødvendig for å få et grundig bilde av brukerens situasjon.

GOD KJEMI.

Tillitsforholdet og relasjonen mellom bruker og koordinator er viktig for at prosessen skal fungere godt. God kjemi mellom mennesker har erfaringsmessig vist seg å være svært viktig i denne sammenheng. Legg derfor vekt på om personen som det skal planlegges for har mulighet for å velge sin koordinator. Koordinatoren må kunne motivere og inspirere og ikke bli et hinder for at brukeren kan spille en aktiv rolle i sin planprosess. Dersom brukeren ønsker å ha med seg en støttespiller bør dette bifalles og leges til rette for.

OM Å FINNE FOTFESTE.

De aller fleste av oss har nok hatt opplevelsen av at det skjer ting som får oss til å føle at vi mister fotfestet i tilværelsen. Det kan være varig sykdom eller ulykke, men det kan også handle om mer gradvise forandringer i en retning en ikke ønsker, men som en ikke makter å få kontroll over, og som til sist gjør at en ikke lenger føler at en har fotfeste i eget liv.

For noen handler det ikke bare om tapet av det de mister, men også at kravene som stilles fra omgivelsene er større enn forutsetningene for å mestre dem, og at de av den grunn ikke får skikkelig fotfeste eller kontroll over egne livsbetingelser. Det handler ofte om fravær av kontroll eller autoritet over eget liv.

En eksistensiell trygghet trenger alle for å kunne oppleve mening og sammenheng i livet. Mennesker som opplever tap av sanser, funksjoner eller dramatiske endringer i livet, blir på et tidspunkt opptatt av hvem de selv er. Hvem er jeg egentlig? Identiteten skal inkludere det inntrufne. Det handler om å gjenskape den på en måte som forener det nye som har hendt

med den en var før det inntrufne. Arbeidet med å gjenskape og inkludere kan gi brukeren en større bevissthet om hvem de er.

Gradvis tap av fotfeste kan påvirke selvtilliten og selvforståelsen på en måte som krever en omfattende bearbeiding. Det handler om å skape grunnlag for trygghet og tillit, både i forhold til seg selv og i forhold til omgivelsene, og det handler om å utvikle en forståelse av seg selv som er i pakt med disse erfaringene. På den måten vil en også gradvis finne fotfeste i eget liv og en opplevelse av råderett over egne livsbetingelser. Dette kan bety svært ulike ting for ulike personer, men så er det også derfor vi så sterkt understreket det individuelle.

Utfyllende informasjon

Oversikt over noen organisatoriske forutsetninger for tilrettelegging er en del av det materiell som KABB stiller til rådighet for menigheter.

Tanker rundt det å ha barn / ungdom med synshemming i en menighet.

Av Karen Marie Oma

Dette skrivet er en masse tanker om hva som kan gå an å ordne hvis alle gode krefter og kunnskap spiller på lag. En ønskedrøm. Vi vet av erfaring at slik er det ikke, men litt tilrettelegging er mye bedre enn ingenting. Å få møte varme mennesker er det aller viktigste. Viktigere enn at tekniske detaljer er ordnet. Kontinuitet og trygghet er viktigere enn perfekt tilrettelegging. At den synshemmede er kjent og sett og blir møtt er det aller, aller viktigste.

Et eksempel; Jenta vår er blind og vet ikke hvem som er i et rom uten at vi forteller eller folk presenterer seg.

Når vår ungdom kommer til kirka betyr det mye mer for henne at en annen ungdom kommer bort og sier hei, prater litt og kanskje tar henne med slik at de sitter sammen med andre ungdommer til for eksempel kirkekaffen. Dette betyr mer for en varm opplevelse av gudstjenesten enn om sangtekstene er sendt på mail på forhånd. Hvis begge ting skjer uten at vi foreldre trenger å bidra er drøm blitt virkelighet.

Vi har gjennom årene skrevet mange infoskriv om dattera vår. Vi har fortalt om hennes hverdag og prøvd å forklare synshemminga og konsekvensene med praktiske eksempler som det over. Infoen har vi delt ut til venner, naboer, på skolen og til andre som er i kontakt med henne. Kanskje kunne man lage et slikt skriv og dele ut i kirka også, til dem som jobber, hjelper til der og er der mye. God informasjon skaper økt forståelse, synshemminga avmystifiseres og folk vil forstå behovet for tilrettelegging bedre.

Men viktigst av alt; vi som ser trenger å forstå at vi kan ta initiativ, rett og slett fordi barnet eller ungdommen ikke ser oss. Vi kan ta kontakt og si hvem vi er. Noen ganger opplever vi det motsatte, folk blir for ivrige. Noen klemmer henne uten å si at de kommer og hvem de er. Dette kommer svært brått på når hun ikke ser dem. Vi kan spørre om det er greit før vi gir en

klem, det er best å vite hvem som kommer så nær og kunne si i fra.

Vår drøm er at hun er sett og at tilrettelegging skjer uten at vi foreldre trenger ta alle initiativ og følge opp, passe på. At det opprettes rutiner på det å tilrettelegge.

Kompetanse på syn i menigheten kan hentes inn fra synspedagogen i kommunen eller et av kompetansesentrene (for eksempel Tambartun eller Huseby) eller andre som har erfaring med synshemmede. Det kan være andre blinde på stedet som kan bidra med info. NBF har egne informatører.

Jeg skulle ønske at vi noen ganger slapp være primus motor for at vårt barn/ungdoms spesielle behov ble ivaretatt. Ikke alle foreldre har krefter og frimodighet, så gjør en heller ting sjøl, eller i verste fall slutter å komme i kirka. Men varme møter med mennesker skaper energi.

Ideer rundt tilrettelegging i forskjellige sammenhenger i kirka.

Små barn; her er stikkordene ro, tid og forutsigbarhet. At ting er planlagt slik at den voksne kan forberede barnet. Inviter gjerne det synshemmede barnet litt før de andre. Høy lyd og store barnegrupper er slitsomt og uoversiktlig. Men hvis det optimale ikke lar seg gjøre tåler barnet mer når det er tett sammen med "sin" voksen.

"Vuggeklasse" 0-3 år

Få ha med seg en kjent person som har kunnskap om synshemming.

Oversiktighet, lavt nok tempo i det som formidles til at det synshemmede barnet henger med. Eks; nok tid til å se nært på et bilde i en bok, få holde i dukketeaterdukka før eller etter framsyning. Fargesterke leker med gode kontraster eller som er spennende og gode å ta i. Tenke taktilt, tenke lyd, tenke belysning (for svaksynte).

Søndagsskolen 3-5 år

Viktig å innhente kompetanse, send gjerne lederne på kurs. (Kontakt synspedagog)

- legge vekt på det å bruke ørene; fortelling, sang, musikk.

Husk ved visning av film eller dukketeater og andre visuelle metoder; en person må være tilgjengelig for å ledsage barnet med synshemming verbalt (fortelle hva som skjer).

- tid til å se på bilder nært, kjenne på hånd-dukker og gjenstander, husk tempotilpasning.

- formingsaktiviteter: mer enn blyanter og ark, for eksempel leire, perler, byggesett, spill for synshemmede (Blindes Produkter).

- bevegelsessanger; husk at barnet med synshemming trenger å få banet (vist) bevegelsene fysisk på egen kropp, ta tid til dette helst før enn etterpå.

- tilrettelegging av lokaler som for eksempel god nok belysning, merke søyler, glassdører osv. for den svaksynte (innhent faglig hjelp).

6-12 år

- tenke igjennom på forhånd hvordan tema kan formidles slik at det når alle, også den synshemmede. Vanligvis vil alle barna vinne på en mer konkret og auditiv formidling.

Husk forteller hvis det er film og lignende, kanskje den svaksynte trenger å sitte tett foran skjermen? De andre barna trenger informasjon om hvorfor slike tiltak er nødvendige.

- tekster giest ut på forhånd (i punkt?) kan sendes foreldrene på punkt, gjelder også salmer og lovsanger i selve gudstjenesten.

- sørge for ledsager til den synshemmede hvis de skal forflytte seg, lære bevegelser, lage noe i forming. Mor og far skal ikke behøve å stille opp eller måtte passe på at barnets ledsagerbehov er ivaretatt! Foreldrene trenger å være på gudstjenesten, barnet trenger å være med andre ledere i kirka. Men planlegg gjerne i samråd med foreldrene, bare pass på at de slipper å være vaktbikkjer og stadig ta initiativ på vegne av barnet. Det kan hende at foreldrene har vanskelig for å slippe taket i barnet og passer veldig på, har sterke meninger om hva som er rett og best for barnet. Bruk fagfolkene! Gjerne noen foreldre allerede samarbeider med. Disse kjenner gjerne barnet og sitter på gangbare løsninger.

Juniorklubb eller lignende: 4-7 klasse

Tenke i forkant, hvordan vil denne aktiviteten være for den synshemmede?

Finnes gode alternativer? For eksempel Show Down som et alternativ til bordtennis, punktkortstokk, kjenne othello.

Andakter; unngå det helt visuelle, evt. sørg for verbal ledsaging og mulighet for å kjenne på, føye dette naturlig inn ved å gi tid til det.

Leker: passer denne gruppeleken for barnet med synshemming? Tenke i forkant så en ikke står der og ser at barnet utelates.

Overnattingsturer: Sørge for den ekstra lederen som har hovedansvar for barnet med synshemming. Mor eller far skal ikke trenge å være med!

Besøk av for eksempel en tryllekunstner: informere på forhånd om at et av barna er synshemmet, gi rom for å kjenne på tryllesakene, fortelle om hva han/hun gjør underveis.

Ungdomsklubb 8-10 klasse

Være et treffsted, være rom for det sosiale og de gode samtalene. Obs høy musikk som nedsetter orienteringsevnen til den synshemmede. Husk fortellerspor eller egen forteller ved bruk av film. Husk sangtekster i forkant.

Aktiviteter: for eksempel Gocart, sjekk opp om de har tvillinggocart med plass til ledsager. Klatring; sørg for ledsager som mestrer å sikre samtidig som en gir instruksjoner (verbal ledsaging i klatreveggen).

Skogstur; legg opp løpet etter det svakeste leddet i lenka, del evt. gruppa i to, en raskere og en roligere. Sørg for ledsager som mestrer terreng.

Formingsaktiviteter; alt tredimensjonalt, evt. farge/kontraststerkt til svaksynt, innhent råd og ideer fra fagfolk, hør med foreldrene, men det er godt for dem hvis klubbliderne tar initiativ.

Konfirmasjon

Bibelen på lyd / punkt / Daisy? Kontakt Kabb.

Praktisk når undervisningsmateriell er tilgjengelig digitalt, de fleste unge med synshemming bruker data. Det frikirkelige undervisningsmaterialet Ten-tro er nettbasert.

Informere de andre ungdommene. La gjerne ungdommen med synshemming fortelle selv. Tenke hørsel, ikke visuelt, tenke taktilt.

Planlegge konfirmasjonsforberedelsene i god tid. Et år før? Skaffe materiell, dette kan ta tid. Kirka tar initiativ i samarbeid med foreldre og ungdommen sjøl.

Leir eller tur: sørg for ledsager, planlegg godt med den synshemmedes behov i bakhodet. Husk å sørge for sangtekster og tenk gjennom konfirmasjonsgudstjenesten.

Gudstjenester, møter, familiegudstjenester

Sangtekster tilgjengelig i forkant.

Tenke på den synshemmede i alle forberedelser, dette vil komme alle til gode, spesielt eldre

med nedsatt syn. Tydelighet, roligere tempo, forutsigbarhet ved å si hvem som snakker/ synger/ spiller/ forretter sakramenter osv. Tydelig tale og god lyd, ikke for høyt, bevare god hørsel.

Tenke på hva barnet/ ungdommen med synshemming kan bidra med i møter (synge, spille, lese noe høyt, også på punktskrift. Lage noe/bake noe til julemesse eller kirkekaffe.

Viktig med god informasjon i menigheten.

Forbudt å si "gjett hvem jeg er" eller "hører du hvem dette er?"

Folk skal si hvem de er når de tar kontakt med den synshemmede og si ifra når de går.

All forbønn skal klareres med den synshemmede selv.

Folk må spørre før de deler ut klem til den som ikke ser.

Ta kontakt med folk som har erfaring, det kan holdes kurs. Samarbeid med familien.

Spør hva de trenger, spør hva de savner.

Oppsummering

Være i forkant, planlegge godt og sørge for nok ledere. Samarbeide med foreldre/ foresatte og ta initiativ slik at de ikke behøver å ordne opp, passe på og være med så ofte.

Hente hjelp utenfra, husk synshemming innebærer en annen måte å tenke på. Men denne måten er god for nesten alle når den er på plass!

Det er masse omsorg og avlastning i dette at noen andre har tenkt, forstått, planlagt og tilrettelagt.

Og litt som er ordnet er mye bedre en ingenting.

Varme møter med mennesker er det aller viktigste.

Hvis det skulle være kryssende behov med både hørselshemmede og synshemmede i miljøet trengs enda andre tiltak.

I en kirke vil det vanligvis være noen fast ansatte og mange frivillige. Der det er fast ansatte kan en av disse ha ansvar for at info om den synshemmede blir gitt. Være varsom så frivillige ikke får for mange oppgaver og for store krav, dette kan nok føre til at familien med et synshemmet barn kan bli mer isolert, at folk trekker seg unna og synes at å forholde seg rett blir uoverkommelig.

GUDS BARN MED HELE MEG

Dette heftet som bærer tittelen "Guds barn med hele meg" (de neste sidene) gir konkret hjelp til menigheten for å ivareta barn med redusert synsevne. Heftet i utfylt form er barnets eiendom, men stilles til rådighet for menighetens barnearbeidere for å gjøre kjent og sikre individuell tilpasning for den enkelte, så vel som å sikre barnets delaktighet i menighetens felleskap.

KABB har utviklet et eget hefte for individuell plan, som er tilgjengelig ved henvendelse til KABB. Arbeidsmåter/metoder, Arbeids måte og metoder for dette arbeidet er omhandlet i en egen ressursmappe på dette. Tips til forberedelse og gjennomføring. Se egen ressursmappe om organisering

GUDS BARN MED HELE MEG

Permen tilhører.....

Jeg er verdifull!

Jeg har vilje, kropp og tanke

Sett inn bilde.....

og er et forbilde for de voksne.

Hva kan du lære av meg,

og hva kan jeg lære av deg?

For at jeg skal bli godt kjent med Jesus og meg selv, må jeg få mulighet til å lære med hele meg, og bruke hele meg, slik Jesus planla det når han skapte meg.

AKTIVITETER JEG LIKER.....

KROPPEN MIN.....

JEG ØNSKER Å VÆRE MED PÅ.....

Takk for at du vil lære hele meg om Jesus!

Da trenger jeg å fortelle det litt om synet mitt.....

HENDENE ER MINE ØYNE.

Jeg trenger å forstå tingene rundt meg gjennom hendene mine, akkurat sånn som disippelen Tomas måtte få kjenne på sårene til Jesus for å forstå at han hadde stått opp fra de døde.....

TROENS SKJOLD.

Troen min blir litt sikrere hver gang den får en opplevelse gjennom å kjenne på ting du bruker i andakten din, og som de andre ser.

Bare slik kan jeg lære meg å bli en budbærer lik disippelen Johannes,

"Det vi så, og våre hender tok på, om det bærer vi bud....."

FORTELLINGEN ER MIN FILM

DVD-film og TV er ikke så greit, men det finnes gode alternativer.

Bibelfortellingen er min film. En historie hvor jeg kan bruke hele meg,

hender lukt og hørsel, gir god hjelp til å huske og lære.....

EN SAKS TIL PLUNDER OG HEFT.

Klippe og lime er vanskelig for meg.

Saksen kan byttes ut med modelleringskitt. Med litt hjelp og tilrettelegging kan perler være greit. Klosser går bra.....

FANTASIBILDER BLIR VIRKELIGHET

Flanelogragen som forteller.

Bilder som blir beskrevet kan for meg bli enda finere enn de som er malt på papir eller lerret. Det som blir fortalt skaper bilder i meg når jeg hører det. I tillegg til å få beskrevet, er det også kjekt å kjenne på det som andre kan se, enten først, under eller etterpå.....

ALLE, ALLE VIL VI HA MED.

Bevegelsessanger lærer jeg greit ved at du tar hendene mine og gjør bevegelsene til sangene.

Lysark ser jeg ikke, heller ikke det som kommer på overhead. Ved gjentatt bruk har jeg en sjanse til å lære utenat. Det er greit med noe som jeg kjenner igjen innimellom.....

KRISTNE SYMBOLER

Det er fint med en tur rundt i kirken for å lære og kjenne hva som er i rommet og få kjenne på hvordan symbolene er formet. Slik gjenkjenner jeg rommet og forstår symbolene når de brukes i andre sammenheng.....

JEG ER GOD PÅ

Alle liker å bli brukt. Det jeg mestrer er jeg trygg på, og jeg mestrer mer og mer etter hvert som jeg får prøve meg.....

NÅR VI MØTES

Du hjelper meg om du sier navnet ditt når vi møtes, og det er veldig fint om du også forteller hvilke andre som er rundt meg, og i mindre sammenheng er det fint å få vite hvem som er til stede. Det er også fint at du sier i fra når du går. Da unngår jeg fortsatt å snakke til en som ikke lenger er i nærheten.....

LEDSAGNING

Det er greit å bli ledsaget ved at jeg holder i overarmen din. Bevegelsene dine hjelper meg. Ikke skyv meg foran deg. Den hvite stokken er mitt "lange øye" og forbereder meg på omgivelsene jeg møter.....

NÅR VI SKAL SPISE

Serveres det mat er det greit å få fortalt hva som serveres. Kanskje må jeg be om hjelp til å forsyne meg, da slipper jeg å ta unødvendig på den maten andre skal spise.....

STÅ ELLER.....

Det er til god hjelp om den som leder Gudstjeneste eller møte sier høyt når hele menigheten gjør en felles bevegelse.

For eksempel: Vi reiser oss... Vi setter oss. Kanskje er det til god hjelp også for de som ikke går så ofte i kirken.....

SITTE

Det er ikke så uvanlig at jeg blir sittende alene, men det er hyggeligere å sitte sammen med noen. Da har vi en mulighet for å bli venner. Det gjør det enklere for meg å forstå når det er utdeling av nattverd, eller at kollekt-kurven går forbi.....

HIT ELLER DIT

Beskjeder til meg med oppfordring å gå enten hit eller dit er vanskelig å utføre. Med hjelp av ørene og den hvite stokken min kan jeg nok orientere meg etter lyden, men det er greiere med beskjeden; Gå rett fram til du kjenner veggen, gå deretter til venstre..... for eksempel.....

MYE Å HUSKE

Dette er ment som min hjelp til deg når vi skal gjøre hverandre trygge og hvordan jeg kan ta aktivt del i fellesskapet som Guds barn med hele meg.

Synes du dette var mye å huske på? Da vil jeg hjelpe deg til å huske i hvert fall en ting. Noe tilrettelegging er bedre enn ingenting.....

MAMMA OG/ELLER PAPPA TENKER AT...

Mor og/eller fars tanker og innspill er:.....